FEBRUARI 2020: ISSUE 10

JARIDA LA RHRP

EMPOWER TANZANIA

HABARI KILA MMOJA!

Mwaka huu ni mwaka unaoitwa mwaka mrefu! Kwa wale ambao hawajui mwaka mrefu ni nini: Mwezi wa pili kwa kawaida una siku 28, lakini mwaka ambao ni mrefu (kila baada ya miaka 4) Mwezi wa pili una siku 29. Kuna hadithi na mila potofu za siku ya 29 ya mwezi wa pili karibia ulimwenguni/duniani kote. Baadhi ya hadithi potofu hizi zinahusiana na ndoa. Kwa mfano, Mila ambayo ilianzia Ireland ni kwamba wanawake wanaweza kuwatongoza wanaume mnamo mwezi wa pili tarehe 29. Katika nchi nyingine za Ulaya, ikiwa mwanaume atakataa ombi la ndoa, anapaswa kununua zawadi ya jozi 12 za kinga (gloves) kwa mwanamke aliyemtongoza! Huko Ugiriki inachukuliwa kuwa ni bahati mbaya kufunga ndoa wakati wa mwaka mrefu. Huko Uhindini, hadithi na mila potofu zinafuata zaidi karibu na tarehe yenyewe na wana hadithi potofu kwamba mtu ambaye amezaliwa mnamo tarehe 29 mwezi wa pili anachukuliwa kuwa mwenye bahati mbaya.

Tunapofikiria hadithi na mila potofu, mara nyingi inashangaza kuzingatia jinsi zilivyoanza na kwanini bado tunazifuata.Baada ya yote, mwanamke anaweza kumtongoza/kumuomba mwanaume kumuoa siku yoyote ya mwaka, na jozi 12 za kinga (gloves) hazitasaidia hisia ya kukataliwa ikiwa ombi lake limekataliwa! Na kwa kweli, kuzaliwa tarehe fulani kunawezaje kusababisha mabadiliko katika bahati ya mtu mwingine?

Fikiria juu ya hadithi na mila potofu kadhaa ambazo zipo kwenye jamii, kwanini zinaweza kuwa zimeanza, na ikiwa hizi ni za uhalisia na muhimu kuendelea mpaka sasa. Katika jarida hili tutaangalia hadithi na mila potofu zinazozunguka kati ya mahusiano na afya ya uzazi.

MAELEZO KUTOKA KWA DR. JEFF...

Hadithi potofu ni imani ambazo hazina msingi wa sababu au maarifa ya kisayansi. Hadithi potofu mara nyingi huundwa kuelezea kitu wakati kuna ukosefu wa maarifa juu ya matukio kama vile yale ya asili au tukio la bahati. Huko Marekani, kwa mfano, kuna hadithi potofu kwamba kula chokoleti husababisha chunusi kwa vijana. Hadithi potofu hii inaonekana kutoa maelezo rahisi ya sababu za chunusi, lakini sio kweli. Chunusi hutokea wakati tezi ya mafuta kwenye ngozi ya uso, shingo na mabega imefungwa na mafuta, ngozi iliyokufa au bakteria. Kufunga kwa tezi za mafuta hutokea kwenye sehemu nyekundu zilizo wazi, laini kwenye ngozi ya watu ambao wana chunusi. Mabadiliko ya homoni wakati wa kubalehe yanaweza kusababisha chunusi kwa sababu huongeza mafuta na uzalishaji wa ngozi iliyokufa. Maumbile ya kifamilia na baadhi ya matibabu zinaweza pia kuongeza nafasi ambayo mtu mdogo anaweza kupata chunusi. Walakini, chokoleti hazisababishi chunusi. Hii ni hadithi potofu ya kiafya.

Hali nyingine ambayo hadithi potofu zinaundwa ni wakati watu wanasita kuzungumza kwa wazi juu ya mada fulani. Kwa mfano, najua hadithi ya kitanzania kwamba vyandarua vya mbu vilivyotibiwa vinaweza kusababisha kupunguza nguvu za kiume. Maana ya kutokuwa na nguvu za kiume inamaanisha mwanaume ana ugumu wa kufikia au kusimamisha wakati wa kujamiiana. Inaeleweka kuwa kusimamisha na ngono ni mada ngumu kuongelea kwa uwazi, kwa hivyo hii inaacha nafasi ya hadithi potofu kuendelea. Kuwa wazi, vyandarua vya mbu vilivyotibiwa huzuia ugonjwa wa Malaria na kuokoa maisha ya wengi na havina athari kabisa katika kufanya ngono.Hii ni hadithi potofu ya ujinga juu ya kufanya kazi kwa ngono. Kutokuwa na nguvu za kiume kuna sababu kadhaa zinazowezekana ikiwa ni pamoja na hali fulani za matibabu au dawa, lakini vyandarua vilivyo tibiwa vya mbu havina uhusiano wowote na kutokuwa na nguvu za kiume.

Moja ya hadithi potofu niipendayo, kwa sababu ni ya kipumbavu/kijinga, ni hadithi potofu ya huko Marekani kwamba mvulana anayefanya punyeto ataota nywele kwenye viganja vya mikono yake. Wakati wowote hadithi hii potofu inapoletwa, mtu unaweza kuona wavulana wote kwenye chumba hicho wakiangalia viganja vya mikono yao, kwa sababu tunajua kuwa punyeto ni tabia ya kawaida, hata kama inakataliwa. Huu ni mfano wa hadithi potofu juu ya mada za kingono ambazo watu hawafurahii kuzijadili kwa njia ya uwazi.

Hadithi potofu juu ya ngono na mahusiano ni tishio kubwa kwa elimu tunayotoa kwa vijana kupitia Programu ya Afya ya uzazi na Mahusiano.Kuna hadithi potofu nyingi za ngono na mahusiano, ambazo haiwezekani kuzijua zote. Kile tunachoweza kuwafundisha wanafunzi, hata hivyo, ni kazi za kawaida za ngono za mwili wa binadamu na kuwaelimisha juu ya aina mbali mbali za mahusiano ambayo watu wanayo. Ikiwa tunasikia juu ya kitu kisicho cha kawaida ambacho kinaonekana kama hadithi potofu, tunaweza kulinganisha na ukweli ambao tunaujua kusaidia kutambua kama ni hadithi potofu au ukweli.Kama hatuna uhakika, tunaweza kufanya utafiti juu ya swali hilo kwa kuuliza chanzo cha habari cha kitaalam kama vile mtaalum mtoa huduma za afya au tovuti inayoaminika. **Elimu mwishowe kushinda hadithi potofu!**

SEHEMU YA KUZINGATIA:
Hadithi Potofu

HADITHI POTOFU YA 1: HUWEZI KUPATA UJAUZITO IKIWA UNAFANYA NGONO WAKATI WA KIPINDI CHAKO CHA HEDHI.

Hii ni UONGO - Manii zinaweza kuishi ndani yako kwa siku 2, 3 na hadi siku 5. Unaweza kufanya ngono siku za mwisho za kutokwa na damu yako na kisha kupata mimba siku 4 au 5 baadaye kwaajili ya upevushwaji wa mapema. Uwezo wa kupata ujauzito wakati wa kipindi chako cha hedhi ni mdogo, lakini uwezekano uko hapo.

HADITHI POTOFU YA 2: UNAWEZA KUTUMIA KONDOMU ZAIDI YA MARA MOJA KAMA UTAIOSHA VIZURI.

Hii ni UONGO - Tafadhali usifanye hivyo! Kutumia kondomu tena au kutumia zaidi ya moja kwa wakati mmoja, hupunguza ufanyaji kazi wa kinga za kondomu kwa kusababisha kupasuka kwa kondomu, kuteleza, au kuvuja.Kwa kuongezea, kondomu ya kiume na ya kike haipaswi kutumiwa kwa wakati mmoja kwa sababu zinaweza kusuguana na kupasuka.Kondomu zinapaswa kutumiwa mara moja tu kwa wakati mmoja.

HADITHI POTOFU YA 3: WAVULANA HAWAHITAJI KUWA NA WASIWASI JUU YA UZAZI WA MPANGO KWANI NI JUKUMU LA MSICHANA.

Hii ni UONGO - Ni jukumu la wenzi WOTE wawili kuhakikisha kuwa mnafanya ngono salama, na kutumia uzazi wa mpango kuzuia ujauzito usiopangwa na magonjwa ya zinaa.Mimba isiyopangwa au ugonjwa wa zinaa unaweza kubadilisha sana maisha ya wenzi wote.

HADITHI POTOFU YA 4: IKIWA 'ATATOA UUME NJE' WAKATI WA KUMWAGA, MWANAMKE HAWEZI KUPATA UJAUZITO.

Hii ni UONGO - Kabla mvulana hajamwaga, kuna manii kwenye majimaji ya hatua ya awali ya kumwaga (wakati mwingine huitwa kabla ya kumwaga), ambayo hutoka wakati mbapo amesimamisha. Inachukua manii moja tu kumpa msichana ujauzito.Ikiwa umefanya ngono isiyo salama, uko kwenye hatari ya kupata ujauzito na ya kuambukizwa magonjwa ya zinaa.

Hadithi Potofu...

HADITHI POTOFU YA 5: IKIWA MSICHANA AMELEWA WAKATI AMEBAKWA, NI KOSA LAKE MWENYEWE.

Hi ni UONGO - Ubakaji ni tendo la ngono (ukeni, kinyume cha maumbile au mdomoni) bila idhini ya mhanga. Ubakaji wowote, bila kujali muktadha, wakati, au hali, ni kosa TU la mbakaji.Ikiwa mwanamke au mwanaume amelewa wakati wa ngono, na hawezi kukubali au kutoa idhini, hii ni ubakaji.Kukubali/idhini ni mchakato unaofanya kazi, sio chaguo tu la msingi kwa sababu hawajasema hapana.

Idhini ya ngono ina mambo makuu 5:

1 INAYOTOLEWA KWA URAHISI

Idhini ni chaguo unalofanya bila shinikizo, udanganyifu, au chini ya ushawishi wa dawa za kulevya na pombe.

2 KUBADILIKA

Mtu yeyote anaweza kubadilisha mawazo yake juu ya kile anahisi anapenda kufanya, wakati wowote.Hata kama umeshafanya hivyo kabla na hata kama wote mpo uchi kitandani.

3 KUJULISHWA

Unaweza tu kukubaliana na kitu ikiwa una taarifa kamili.Kwa mfano, kama mtu anasema watatumia kondomu halafu hawatumii, hapo hakuna idhini kamili.

4 KUJISHUGHULISHA

Linapokuja suala la kufanya ngono, unapaswa kufanya tu vitu UNAVYOTAKA kufanya, sio vitu unavyohisi unatarajia kufanya.

5 MAALUM

Kusema ndio kwa jambo moja (kwa kwenda chumbani kwa ajili ya kubusiana) haimaanishi unasema ndio kwa mengine (kama kufanya ngono).

UANGALIZI: Demetria Bonaventure Kimario

Ninaitwa Demetria Bonaventure Kimaro, ni mwalimu katika shule ya msingi majego ninafundisha kingereza darasa la 5, sayansi darasa la 3 na uraia darasa la 4, pia ni mwalimu wa ushauri.

Napenda kulishukuru shirika la Empower Tanzania kwa ajili ya program hii ya Afya ya Uzazi na Mahusiano, kwa kweli toka program hii ianze mambo yamebadilika sana. Ningependa kuongelea mambo mengi yaliyobadilika kama matokeo ya utekelezwaji wa program hii kwa kipindi cha mwako mmoja. Kwanza tatizo la mimba za mashuleni naweza kusema zimepungua sana na zinaelekea kuisha kabisa kwa shule zilizopitiwa na mradi huu. Pili, kesi za wanafunzi kulawitiwa zilikuwa zikifanyika kwa siri sana ila kwa sasa baadhi ya wa wanafunzi wamekuwa wazi pale wanapoona wenzao wakifanyiwa vitendo hivyo wako huru kutoa taarifa na hii ni baada ya kuwafundisha athari ya hivi vitendo vya kikatili wanavyofanyiwa.

Tatu, wahanga wanapohojiwa wapo huru kujieleza namaanisha wanakuwa wazi san ahata kuwataja wahusika wanaowafanyia vitendo hivi vya ukatili. Nnne ukaribu wa wanafunzi kwa walimu umekuwa mzuri Zaidi, kwa sasa mtoto amekuwa rafiki wa mwalimu yupo wazi kueleza yanayomsibu kwa mfano anapohisi dalili za kupata hedhi au akiingia kwenye siku zake akiwa katika mazingira ya shule huwa wanamfata kwa msaada na ushauri Zaidi, haya yote ni kwasababu walimu tumetoa elimu ikawaingia na tukawaambia mwalimu ni mzazi ni rafiki hivyo wawe wazi kwa wasiyoyajua ili wasaidiwe na wanafanya hivyo. Tatizo la ulawaiti bado lipo ingawa limepungua kwa kiasi Fulani, wanafunzi wanazitumia mbinu mbalimbali za kujilinda walizofundishwa na zinawasaidia kwa mfano kuonyesha kukataa kwa sauti na kwa ujasiri toka, toka tokaaaaaa, hapana hapana, hapanaaa.

Kwa kweli kazi inaendelea vizuri na elimu tunazidi kuitoa kila alhamisi.

Tungependa kuongeza sehemu ya uangalizi ya mtu kila mwezi – tutumie taarifa zako unazofundisha kipindi taarifa chache za kwako binafs – unaweza ukajiona mwenyewe hapa katika toleo linalofatere!

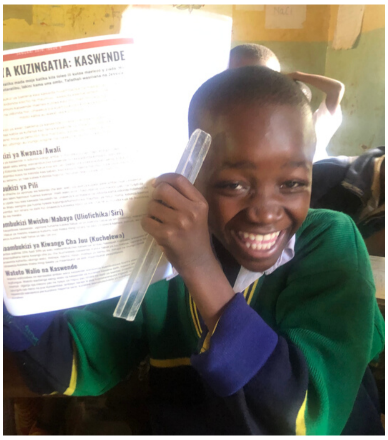

Ikiwa una maoni au mapendekezo juu ya jarida hili tafadhali tuma barua pepe kwa Jessica katika jhaw1@gmail.com yenye kichwa cha habari "jarida". Ikiwa unahitaji msaada wowote unaohusiana na masuala ya kufundisha tafadhali wasiliana na Catherine katika catherinewales17@gmail.com au Yoeza katika yoeza1mnzava@gmail.com

EMPOWER TANZANIA